

גדליהו אלון

מחקרים בתולדות ישראל

בימי בית שני ובתקופת המשנה והתלמוד

כרך שני

ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ ישראל
הוצאת הקיבוץ המאוחד • תש"ל

GEDALIAHU ALON

STUDIES IN JEWISH HISTORY

**in the times of the Second Temple,
the Mishna and the Talmud**

Volume Two

הדפסה שנייה

**By Hakibbutz Hameuchad
Publishing House Ltd. 1970**

Printed in Israel

דפוס "מדע", טל. 825991 ת"א

עם הופעת הכרך השני ל"מחקרים בתולדות ישראל" נחתמת סדרת ספריו של גדליהו אלון ז"ל, שראו אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד למן שנת תשי"ג, והם מצטרפים יחד למסכת שלמה של חקר תקופה דרמתית, גורלית ועתירת-מאורעות בדברי ימי עמנו. מבעד להרצאות האוניברסיטאות, שנתפרסמו בשני ספרים, בשם: "תולדות היהודים בארץ-ישראל בתקופת המשנה והתלמוד", ומבעד למאמרים, המכונסים אף הם בשני ספרים, בשם: "מחקרים בתולדות ישראל" — ניבטת אלינו דמותו של היסטוריון עברי מחונן. הקורא חש בזיקה האישית העמוקה של גדליהו אלון אל נושא סוגיותיו ההיסטוריות, שהוא דן בהן בקפדנות מדעית חמורה. הוא כאילו מטיל עליהן אור מ ב פ נ י ם. גדליהו אלון מקרב אלינו את עולמה של תקופת בית שני לא רק במסירת פרטים לאין-ספור, צירופם וניתוחם, כי אם גם בעצם אישיותו, סגנונו ויחסו אל הערכים הלאומיים המוסריים, שנתגבשו בעת ההיא.

הוצאת הקיבוץ המאוחד קיבלה עליה באהבה את המשימה להביא כתבים אלה לדפוס ולפרסמם ברבים, ולסייע בכך לא רק להעשרת ההיסטוריוגרפיה העברית, כי אם גם להקמת מצבה נאמנה, בלתי-נשכחת, לאיש-המדע המקורי גדליהו אלון, אשר כה הצניע לכת בחייו. ורואים אנו לחובה נעימה לנו להביע כאן תודה לע"צ מלמד ולשמואל ספראי — ולכל מי שעזר על-ידם —, אשר כינסו, התקינו והגיהו את הכתבים האלה והקפידו על כך, ברוחו של מחברם, לתת בידי הקורא מְשֻׁנָּה ברורה ונקיה.

ה ה ו צ א א ה

התוכן

מאמרים

1	מוצאם של השומרונים במסורת ההלכה	✓
11	נספחות	
15	אילן דמתמנין בכסף (לתולדות רשויות-הדינים בארץ-ישראל בתקופת התלמוד)	✓
	רשות-הדין הקומוגלית. — שיפוטם של החכמים. — סמיכה ומינוי. — בוררות. — מינוי דיינים הדיוטות. — נספח (הריסקריפט של דיוקליטינוס)	
58	בניהם של חכמים	✓
74	האסטרטגים בערי ארץ-ישראל בתקופה הרומית	
88	עיונים לתולדות ארץ-ישראל בתקופת התלמוד ארכיילפורין. — שליחות	
93	לישובם היהודי של כמה ישובים בתקופת התלמוד צוער. — נוה. — פנייס. — בי רישא. קפיטוליס. — בית אלייס. — ברתותא	
99	למקורו של מנהג-קבורה עתיק בישראל	
106	השכבה	
111	שבות, רשות, מצוה	
120	לישובה של ברייתא אחת	
128	מעון הברכות	

ביקורת ספרים

137	הספרים החיצונים, הוצאת אברהם כהנא
169	עזרא הרביעי, מבוא והערות מאת א. קמינקא
181	השיטה הסוציולוגית בחקר ההלכה (ביקורת על ספרו של לואיס פינקלשטיין, רבי עקיבא)
228	תולדות ההלכה, חיים טשרנוביץ
248	היננית בארץ-ישראל היהודית, ש. ליברמן

- 278 הגרות בחמש המאות הראשונות לספירה. ה. ג. בראודה
 285 תולדות המשפט העברי בתקופת התלמוד. א. גולק
 298 ישיבת פומבדיתא בימי האמוראים, מ. ד. יודילוביץ
 303 העריכה של התלמוד הבבלי, יוליוס קפלן

נספחות

- לבירור בעיית הכרת היהדות של יולינוס קיסר.
 311 לבעיית מינוי ראשי־קהילות בתפוצות בידי הנשיא
 317 רשימת כתבי־העת והמאספים שבהם נדפסו המחקרים לראשונה
 319 טבלאות כרונוולוגיות ✓
 324 מפתחות: א. מקורות – ב. אישים – ג. שמות מקומות – ד. עניינות